

REND-TARTOMÁNYI KÖZLÖNY

a kap. sz. Jánosról nevezett Ferencrendi tartomány

HIVATALOS KÖZLÖNYE

1916. Május

A FÖTISZTELENDŐ P. PROVINCIALIS MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI:

P. PESTI EMMÁNUEL

gyöngyösi házfőnök, theologiai tanár.

Kiadótulajdonos: A Kap. Sz. Jánosról Nev. Ferencrendi Tartomány Főnöksége Gyöngyösön.

A tartományfőnökség közleményei.

Kedves Testvérek!

Nagy felelősséggel járó hivatalom, amely súlyosan nehezedik az én gyenge vállaimra, a többi között kötelességemmé teszi, hogy hivatali időm három éve alatt legalább is kétszer vizitáljam végig a reám bízott tartományt, hogy lássam a testvérek erőnyeit és hibáit, hogy így a jót istápoljam és erősítsem, a rosszat pedig kiirtsam. Mondanom sem kell, hogy nagy súlyt fektetek ezen kötelességemre, mert tapasztalásból tudom, hogy személyesen mindig többet tudok elérni, mint bármilyen pontos és körültekintő levelezéssel. Azért, bár több ok, nagyon megnehezíti nekem a hazulról való távozást, e hó 20-án, ha a jó Isten is úgy akarja, mégis elindulok a *Visita Canonica hosszú útjára. Ez a Visita Canonica, a melyet a világháboru rémségei között kell megejtenem, sokkal nagyobb gondot és aggodalmat ró reám, mint a más idők Visitái. A véres világháboru ugyanis hatásaiban befurakodott a mi csendes magányainkba is és nem csak a testvérek egy részét vitte magával messze a halál mezőire, hanem az itthonmaradottaknak sok minden befolyásával megnehezítette a szerzetesi életet. Mélységes aggodalommal kell látnom több pontban a szerzetesi fegyelem hanyatlását és megremegek, ha elgondolom, hogy a jövőben még rosszabb dolgokra is van kilátásunk és csak a jó Isten tudja, mikor fognak végzödni a népek és országok szenvedéseivel együtt a mi szenvedéseink. Ha valaha, úgy most nagy szükségünk van szilárd és erős szerzetesi lelkekre, a kikről a jelen idők viharai nem mossák le a szerzetesi zománcot, hanem azokat még inkább ragyogókká teszik.

Megyek tehát, hogy vigasztaljam az én

testvéreimet és megerősítsem őket minden eljövendő bajjal szemben.

Meg akarom erősíteni a szerzetesi fegyelmet minden rendelkezésemre álló eszközzel, mert nagyon jól tudom, hogy evvel állunk, vagy bukunk, de e nélkül fennmaradni nem tudunk. Buzgó imát küldve az égbe szent Ferenc atyánkhoz, indulok utamra és erős bennem a bizalom, hogy az én testvéreimnek állhatatossága és kitartása nem lesz oly gyenge, hogy azt az első vihar megrendítse, vagy pláne felforgassa. A háboru sokra megtanított bennünket, amit azelőtt nem tudtunk, ép azért minden bizonnyal azért engedte reánk a jó Isten ezt a rettenetes csapást, hogy ez is, mint minden más rossz a mi lelkünk üdvére szolgáljon.

Ha csak tehát valami zavaró körülmény nem akadályoz a vizitában, a következő sorrendet fogom tartani: Eger, Rozsnyó, Fülek, Szécsény, Vác. Itt egy kissé haza megyek lectori kötelességeim befejezésére és azután folytatom a következőképen: Jászberény, Szolnok, Kecskemét, Budapest, Dunaföldvár. Simontornya, Pécs, Szigetvár, Siklós, Gyúd, Mohács, Baja, Bács, Szabadka, Szeged, Radna, Kapolny, Szatmár, Nagyszöllös, Eperjes, Bártfa és végül Gyöngyös.

Jövetelemet az egyes helyeken lehetőleg jelezni fogom, hogy mindenki otthon legyen és az előljáró előkészíthesse az előkészítendőket.

Az öt évet még be nem töltött áldozópapok készüljenek az előirt vizsgára, a melyet a minden egyes helyen a vizita alkalmával fognak megejteni.

Kísérjen utamon Kedves Testvérek a Ti buzgó imátok.

Itt még egy dologról kell megemlékez-nem. Többen az előjárók közül kérdést intéztek hozzám, hogy át kell-e nekünk adni harangjainkat hadi célokra? Erre röviden csak annyit felelek, hogy én ez ügyben nem intézkedtem, mert az egyes püspökök az egyház-megye harangjaival lajstromozták a mi harangjainkat is, és az így jobb is volt, mert a plébániák miatt az én külön akcióim keresztezte volna a püspökök akcióját és így zavar állott volna be. Ha tehát a lajstromozás alapján el-jönnek a mi harangjainkért is, a megyéspüspök által előírt módon nagyon természetes, hogy át kell adni a mi harangjainkat is. Csak avval a különbséggel, hogy a harangokért befolyó

összeget nem kell beküldeni a megyéspüspök-nek, hanem megjelölve, hogy ez a harangok-ára, a törzsvagyonhoz kell kapcsolni és elő-nyös módon kamatoztatni, hogy így a kama-taival megnagyobbodott összeg a háboru után elég legyen a harangok visszaállítására.

Gyöngyös, 1916. május 4-én.

P. UNGHVÁRY ANTAL
min. provincialis.

A tartományfőnök atya megbízásából

fr. **VIRÁG VENÁNC**
secretarius.

A Generalis Constitutiókról.

(Folytatás.)

II. §.

Az apostoli szindikusról.

235. Az apostoli szindikusz alkalmazása nem fölmentés a regula alól, hanem a római pá-páktól előírt mód annak tisztább megtartására; ép azért a mi szindikusaink örvendenek mind-azon jogoknak és kiváltságoknak, a melyeket csak a dolgok különbözősége szerint nekik III. Miklós, IV. Márton, IV. Kelemen és IV. Pál en-gedélyezett.

236. Ugyanazért minden zárdának, min-den Provinciának sőt Rómában a Generalis kúriának is kell apostoli szindikussal birnia.

237. Szindikust kinevezni, vagy a kine-vezettet elmozdítani a Generalis Miniszterhez vagy a tartományfőnökhöz tartozik. Magának a szindikusnak az illető előjáró beleegyezésé-vel, jogában áll hivatali kötelességeinek teljesí-tésében magát mással helyettesíttetnie.

238. Az illető szindikusnál illetve helyet-tesénél kell lenni az összes pénzbeli alamizná-nak, melyet ők az előjáró szándéka szerint a testvérek szükségére fordítanak. Azon elől-járóknak, akik ezen alamizsnát máshol tartá-nak, a proprietáriusok büntetését kell kiszabni.

239. A szindikusz vagy az ő helyettese nélkül semmit sem szabad a testvéreknek, akár az előjáróknak, akár az alattvalóknak venni, eladni vagy törvényesen kicserélni, va-lamely szerződést vagy bármely olyan írást ki-állítani, a mely a pénz használatához tartozik. Ha valamikor a szindikustól vagy az ő helyet-tesétől átvett pénzről nyugtát kellene kiállítani, ez oly módon történjék, hogy szent regulánk-kal még távolról se ellenkezzék, egyszerűen azt írja a házfőnök, hogy az a bizonyos pénz átvétetett.

240. Ki kell a szindikusokat az ő hivataluk mibenlétéről és természetéről oktatni az apos-

toli előírások szerint, hogy egyrészt helyesen járjanak el, másrészt pedig a testvérek őket bűn nélkül használhassák föl.

241. A szindikusokkal a testvérek nem parancsolólag, hanem kérőleg bánjanak, ne mint az urak a szolgálkkal, hanem mint Krisz-tus szegényei az ő jótevőjükkal.

Magyarázat.

Minthogy a mi rendünk eltérőleg a többi ren-dektől nemcsak külön, hanem a közösen sem birhat semmiféle földi vagyonnal, életünk fön-tartására pedig mégis csak szükségünk van a földiekre, mert ezek nélkül sem megélni, sem kötelességeinket teljesíteni nem tudnánk; a szentszéknek gondoskodni kellett rólunk és ki kellett küldenie valakit a ki a mi szükségünkre felajánlott vagyont, különösen a pénzt kezelie és a mi szükségünkre fordítsa. Ez a kiküldött az apostoli szindikusz, akit azért nevezünk apos-tolinak, mert a szentszék kiküldötte és mert a szentszék nevében kezeli a számunkra adott anvagiat. Ugyanis mivel nekünk még a kö-zösen sem szabad birnunk földieket, a mi szükségünkre szolgáló ingó és ingatlan földi dolgok tulajdonját az apostoli szentszék vette magára és a szindikuszok által mi reánk fordíttatja. A szindikust kezdetben maga a szentszék nevezte ki, majd a protektorok és a püspökök által eszközölte a kinevezést, mikor azonban a rend nagyon elterjedt és minden zárdának szüksége volt szindikusra, tekintettel a folytonos Rómába való folyamodás nehézsé-geire, a szentszék úgy intézkedett, hogy a Miniszter Generalis kinevezhet szindikust az egész rend számára, a tartományfőnökök pedig tartományaik számára. Most tehát a szindiku-

sok kinevezése vagy fölmentése a Miniszter Generalishoz és a tartományfőnökökhöz tartozik.

Kell pedig szindikussal birnia minden zárdának, a Provinciának t. i. a tartományfőnöki hivatalnak és a generális hivatalnak is.

Ezek előrebocsátása után lássuk, mi a szindikus kötelessége és meddig terjed ki az ő joga.

A szindikus alkalmazása mindenekelőtt nem dispensáció a regulaiban, mert a szindikus nem interposita persona, hanem a szentszéktől előírt mód a regula tisztább megtartására. III. Miklós és V. Kelemen pápák előírásában a szindikusként a következő jogai és kötelességei vannak: 1. Elidegenítheti, eladhatja és fölcserélheti azon ingó dolgokat, a melyeket a testvérek használatára adtak és a melyeknek tulajdonjogát a szentszék magára vette, ha azok jelenleg a testvéreknek nem szükségesek. 2. Az eladásból befolyó pénzt magánál tarthatja és alkalom adtán azt a testvérek szükségleteire fordíthatja.

IV. és V. Márton valamint IV. Pál pápák ezen hatáskört kibővítették és e szerint a szindikusként hatalma van: 1. Elfogadni és a testvérek szükségére felhasználni a regula által megengedett nemcsak ingó, hanem ingatlan dolgokat és pénzbeli alamizsnát is, akár végrendeletileg hagyták ezt, akár bőkezűségből adták. 2. A mondott dolgokat, a melyek t. i. már a római szentszék tulajdonába átmentek, joga van követelni is és pedig nemcsak peren kívül, hanem akár per útján a bíróság által.

Mig a rend 1897 előtt nem volt egyesítve, a rend nem minden családja fogadta el a szindikust ezen utóbbi fölhatalmazásokkal, hanem csak az előbbieket alkalmazták, a „*Felicitate quadam*” egyesítése után azonban az összes szindikusként rendelkeznek úgy az előbbi, mint ezen utóbbi jogokkal is.

E szerint tehát szindikusként kell átadni rendünk összes ingó és ingatlan vagyonát, de különösen a pénzbeli alamizsnát, a melyet mi át sem vehetünk, hanem amelyet a szindikusként kell átvennie a mi nevünkben és kezelnie kell.

Magától értetődik, hogy a szindikus a szentszék nevében a mi számunkra nem fogadhat el olyan dolgokat, a melyek a regula ellen volnának. Pl. nem gyűjthet fölösleges és a közel jövőben nem szükséges gazdagságokat, nem fogadhat el mise alapítványokat stb., mert ezek a regula ellen volnának.

Ezen dolgokat a szindikus nem a saját fel fogása és gondolkozásmódja szerint köteles a mi szükségünkre fordítani, hanem az előljáróktól kell információkat kapnia, hogy mi szükséges a testvéreknek és az előljárók információja alapján kell a szükségeket kielégítenie. A szindikus ugyanis, mint világi ember nem ismerheti a mi regulánk szellemét, ép azért nem tudhatja, mi szükséges nekünk és mi van meg tiltva, ezért intézkedik a szentszék oly módon, hogy az előljárók igazgassák ebben a szindi-

kust. Persze magától értetődik, hogy az előljárók azért nem mint urak rendelkeznek a szindikussal, mert hisz a nála levő vagyon nem a rendé, hanem mint jótévével kell velük bánniok.

Érthető, hogy egy zárda összes anyagi ügyeit intézni, annak minden legapróbb szükségéről gondoskodni, nem csekély gond és munka, ép azért a szindikusként joga van magát mással, de természetesen nem fogadalmas rendtaggal helyettesíttetnie, de persze a helyettesítést nem úgy kell értenünk, hogy minden dolgot a helyettes végez és a szindikus csak egyes nagyobb ügyeknél működik közre, mert akkor tulajdonképpen a helyettes a szindikus és igaz szindikus nincs. Az egyes külföldi zárdákban úgy oldják meg a helyettesítést, hogy a szindikus a pénzt a zárdában tartja és egy megbízható terciáriusra bizza, a ki nem lévén fogadalmas rendtag, a pénzt kezelheti, és ez a terciárius látja el az előljáró utasítása szerint az összes zárdai szükségleteket és csak ha nagyobb adás-vevésről van szó, akkor működik közre a szindikus. Ez a mód nem felel meg teljesen a regulának, mert hiszen így módon az a terciárius egészen interposita personává válik, továbbá ő teljesen az előljárótól függ és így módon a pénz teljesen a mienkének látszik.

Nehéz azonban más módokat találni. A szindikus rendesen olyan ember, a kinek hivatala és elfoglaltsága van ép azért alig lehet ott folyton a zárdában, hogy majdnem az óráról-órára fölmerülő és a legtöbb esetben előre nem látott szükségeket fedezze, egy nagy zárdát pedig a mostani viszonyok között bajos még csak rövid időre is minden pénzbeli és anyagi subsidium nélkül hagyni. Hozzájárul még, hogy nagyon nehéz megbízható szindikust találni, a ki önzetlenül és tisztá kézzel kezelné azt a vagyont, a melyről alig tartozik elszámolással.

Először ez egy nagy munka, a melyre a jólelkűek is ritkán fognak vállalkozni, kivált ha vesszük, hogy ezért a bokros gonddal járó munkáért semmiféle anyagi retribúció nem jár, azután nagyon sok zárda családott már keservesen a feltétlenül becsületesnek hitt szindikusként, a ki a saját maga előnyeit kereste a zárdának zánt vagyonból.

Ezeket a nehézségeket tartva szem előtt, a szentszék, utjabban dispensálni kezdett egyes rendtagokat, hogy dacára a regula tilalmának, ők lássák el a szindikust teendőit. Mi is a reformáció kezdete óta ilyen dispensációt kapunk, a melynek értelmében az előljáró helyettesíti nálunk a szindikust, a ki természetesen a pénzt is kezeli és a zárda vagyoni ügyeiben intézkedik. Ezen dispensációt a szentszék meghatalmazásából háromévenként a Miniszter Generalis adja és pedig a következő tenorban:

„*Summopere nobis cordi est, ut pro Dei et s. Francisci benedictione obtinenda omnes Ordinis nostri Provinciae quamprimum redeant ad puram observantiam capitalis praecepti Regulae Fratrum Minorum de non recipiendis denariis. Quia vero hujusmodi observantia non*

ubique statim introduci potest, facultate ab Apostolica Sede die 18. Januarii, 1912. ob praesentium temporum peculiares difficultates Nobis benigne concessa utentes, vigore praesentis Decreti ad proximum triennium Tibi facultatem facimus permittendi, si id Definitorio tuo videbitur necessarium:

1. Ut Religiosus professu Syndici Apostolici partes agat, si idoneus Syndicus haberi non possit, aut nolit agere quae officii sui sunt etsi non possit haberi fidelis tertarius ad hoc idoneus, exceptis tamen actionibus judicialibus.

2. Permittendi huiusmodi Religioso vel eo absente aut impedito, alio Religioso Superiori locali benevisio, ut eleemosynas pecuniarias pro Missis, praedicatione vel gratis oblatas, apud se retinere, recipere et expendere valeat iuxta dispositionem Superioris localis et Discretorii, quibus fidelem rationem reddere tenetur.

3. Permittendi, ut Religiosi pecuniam pro Missis vel gratis datam ad praefatum Religiosum afferre, ac etiam in iusto itinere, remoto scandalo, pecunia communi uti possint ac valeant."

Datum Romae etc.

Ezen dispensáció értelmében a tartományfőnök a Definitorium megkérdezésével a fogadalmas szerzetesek közül bizhat meg valakit a szindikusi teendőinek elvégzésére. Ez a szerzetes megteheti mindazt, a mit csak főttebb a szindikusokról mondottunk, kivéve azon egy dolgot, hogy a bíróságnál nem keresheti a mi jogainkat, vagyis a törvényszéknél vagyoni ügyekben nem szerepelhet. Ebből a szempontból tehát mégis szükséges, hogy ezen szerzetes szindikusa is, a ki a zárdának legyen egy világi előtti képviselje. Erre már könnyebben kapunk szindikust, mert hisz nálunk a törvénykezés ritkaság és nem ró valami nagy gondot a szindikusra.

Mig tehát a viszonyok nem változnak, legyen egy szerzetes a szindikusi helyettes, a ki a zárdán belül elvégzi az anyagi ügyek gondozását és magánál tartja a zárdá fentartására szükséges vagyont, a zárdán kívüli ügyek elintézésére pedig mindig lesz ügybuzgó világi szindikusi, a ki ha az összes szindikusi teendőkre nem is vállalkozik, legalább a külső ügyeket föltétlenül elintézi.

Ezen dispensációra támaszkodva nálunk

a zárdafőnökök neveztettek ki szindikushelyetteseknek, mert nagyon visszas helyzetet teremtené a kormányzásban, ha valamelyik alattvaló lenne a szindikusi helyettes és így az előljáró több tekintetben függne tőle. A dispensáció azonban intézkedik az esetre is, ha a szindikushelyettes, vagyis nálunk az előljáró akadályozva lenne szindikusi teendőiben, vagy nem lenne otthon. Nehogy főnnakadás legyen, ily esetekre az előljáró bárkit megbizhat a testvérek közül, hogy őt a szindikusi teendőkben helyettesítsék. A dispensáció körütekintően nem azt mondja, hogy ily esetben a Vicarius helyettesítse az előljárót, mert megeshetik, hogy a Vicarius is akadályozva van, hanem, hogy az előljáró gondoskodjon helyettesről.

Néhol a nagyobb zárdákban egy szindikusi nem is tud eleget tenni, mert egyszerre több helyen is folynak be a zárdába pénzbeli jövedelmek és a szindikusi nem tud mindenütt ott lenni. Erre az esetre a dispensáció megengedi, hogy a tartományfőnök a rendes szindikusi helyettesen kívül még egy testvért bizzon meg a pénzbeli jövedelmek átvételével pl. szabadjon neki misestipendiumokat elfogadni, azonban el van rendelve, hogy az így átvett pénzt adja át a szindikusi helyettesnek és neki csak bevételnek szabad, kiadni azonban nem.

Végül azonban megengedi a dispensáció, hogy az előljáró engedélyével végzett utazás alkalmával szintén pénzt használhassanak a testvérek a szindikusi közbenjövete nélkül.

Ez a dispensáció eléggé gondoskodik a szükségokról, a melyek az alkalmas szindikusi hiánya miatt fölmerülnek, azért ezen fölül valamit tenni minden bizonytal súlyos megsértése a regulának, ha azonban mégis előfordulna valami szükség, a melynek megszüntetésére nem volna a dispensáció elegendő, úgy az előljárók élhetnének az expositorok azon probabilis véleményével, hogy miként az előljáró az egyes szükség esetekben az egyes alattvalókat fölmentheti a regula különböző parancsai alól pl. a ruházatban, vagy a böjtben stb. ép úgy fölmentheti a pénztalálom alól is. De persze ezt mindig csak az igazi szükségben és csak a szükség tartamára. Erre jó példa a mostani háborus szükség, a bevonult testvérek meg nem lehetnek pénz használata nélkül, tehát szükséges őket a katonaság tartamára dispensálni.

(Folytatjuk.)

A lelkipásztorkodással foglalkozó szerzetesek viszonya a megyés püspökhöz.

Ezt a viszonyt a trienti zsinat állapította meg, XV. Gergely közelebbről is körülhatárolta és XIV. Benedek ezekre támaszkodva döntötte el a fölmerült vitás kérdéseket 1744 november 6-án kelt „Firmandis” constitutiójában, úgy, hogy e pontnak a legfőbb jogforrása e pápai irat.

A trienti zsinat határozata ez: „In monasteriis seu in domibus virorum seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum saecularium, praeter eas, quae de illorum monasteriorum seu locorum familia, personae tam regulares quam saeculares huiusmodi curam exercentes subsint immediate in iis, quae ad

dictam curam et Sacramentorum administrationem pertinent, jurisdictioni, visitationi et correctioni episcopi, in cuius dioecesi sunt sita. Nec ibi aliqui etiam ad nutum amovibiles deputentur, nisi de eiusdem consensu, ac praevio examine per eum aut eius vicarium faciendo; excepto monasterio Cluniacensi cum suis limitibus seu locis, in quibus Abbates, Generales aut Capita Ordinum sedem ordinariam principalem habent, atque illis monasteriis seu domibus, in quibus Abbates aut alii regularium superiores jurisdictionem episcopalem et temporalem in parochos et parochianos exercent; salvo tamen eorum episcoporum jure, qui maiorem in praedicta loca vel personas jurisdictionem exercent.“ — Sess. XXV. c. 11. De reg.

S mivel sokan úgy értelmezték e szavakat, hogy csak azok a szerzetesek állanak a püspök joghatósága alatt, kik mint plébánosok, lelkipásztorok szolgáltatják ki a szentségeket XV. Gergely pápa „Inscrutabili“ constitutiójában 1622. február 5-én mindazokra kiterjesztette e hatalmat, kik világi személyek fölött végeznek lelkipásztori ténykedést: „Ex certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, hac generali ac perpetuo valitura Constitutione decernimus, statuimus, declaramus, ut deinceps tam regulares, quam saeculares, quomodolibet exempti, sive animarum curam personarum saecularium, Monasteriis, seu Domibus regularibus, aut quibusvis aliis Ecclesiis vel beneficiis, sive regularibus, sive saecularibus incumbenter exerceant, sive alias ecclesiastica sacramenta, aut unum ex illis ministrent, praevia Episcopi licentia et approbatione, sive quomodo dictae curae exercitio aut in eorumdem sacramentorum vel alicuius ex illis administratione de facto, absque ulla auctoritate, se ingerant in his quae eiusmodi curam seu administrationem concernunt, omnimodae jurisdictioni, visitationi et correctioni Dioecesiani Episcopi, tamquam Sedis Apostolicae delegati, plene in omnibus subiciantur.“

E kettő tehát az alap, a melyre XIV. Benedek pápa „Firmandis“ constitutióját felépítette.

Tehát mindazon szerzetesek, a kik lelkipásztorkodással foglalkoznak, a lelkipásztorkodásban és az azzal összefüggő működésükben a megyés püspök joghatósága alá tartoznak. És azért a püspökök ezeknél kötelesek kánoni vizsgálatot is tartani, és akkor nemcsak a saját joghatóságuknál fogva, hanem mint az apostoli szentszék küldöttjei is jelennek meg és rendelik el a szükséges változásokat.

Azt mondtuk, hogy az ilyen szerzetesek a megyés püspökök joghatósága alá tartoznak; lássuk tehát mennyire terjed ki ez a joghatóság.

Ezen joghatóság mindenekelőtt abban nyilvánul meg, hogy ezen szerzetesek a püspök approbációjával foglalják el hivatalukat. A

szerzetes előljárónak a joga ugyan valakit a szerzetesek közül a lelkipásztori hivatalra kijelölni, de az csak akkor foglalhatja el hivatalát, ha a megyés püspök őt arra alkalmasnak találja, approbálja és kinevezi. Ha alkalmas nem veheti vissza. („Firmandis“ 11. §.) És ezen püspöki approbációra mindenkinek szüksége van, még ha előljáró is a rendben. A S. Congr. Concilii 1755 június 7-én határozta ezt és ugyanazon év augusztus 2-án, újra megerősítette.

Ezen approbációt nem kell okvetlenül vizsgálatnak megelőznie. De ha a püspök a plébánia hivatalra kijelölt szerzetes alkalmas voltáról más úton nem tud meggyőződni, úgy vizsgának is alávetetheti. Magyarországon általában ilyen vizsgálatot nem követelnek, hanem megelégesznek a szerzetes előljáró információjával, a melyre meg szokták adni az approbációt. Külömben nálunk a világi papság sem akkor tesz zsinati vizsgát, a mikor plébániát kap, hanem már jóval előbb, fiatalabb korában. A szerzeteseknél ez nem lehetséges, mert a szerzetes nem sejtetheti, hogy belőle idővel administrator lesz és ha számíthatna is erre, akkor sem tudná, hogy melyik egyházmegyében fog administrator lenni. Idősebb korban pedig a világi papságnál sem szokták már sürgetni a zsinati vizsgát. Ily módon a szerzetestől sem, a ki többnyire csak bizonyos ideig vezet plébániát, nem kívánják, hogy vizsgázzon, hanem megelégesznek az előljáró ajánlásával.

A szerzetes előljárók által kápláni teendőkkel megbízott szerzeteseknek is szükségük van a püspök kifejezett jóváhagyására, approbációjára. A S. Congr. Concilii 1755 június 7-én az olmützi püspöknek adott válaszában arra a kérdésre, hogy a segédlelkészek a szerzetes előljárók megbízása alapján a püspök kifejezett engedélye nélkül működhetnek-e a lelkipásztorkodásban, nem-mel felelt. 1758 december 11-én ezt XIII. Kelemen megerősítette. Tehát a káplánok is bejelentendők az egyházmegye kormányzójának és számukra is approbáció szükséges. Ez ugyan nálunk jelenleg nincs szokásban, de ha valamely püspök meg kívánja, meg kell tenni.

b) Ezen szerzetesek a püspöktől nyert joghatósággal működnek, azért plébánosi munkálkodásukban tőle függnék, fölöttük ugyanolyan hatalmat gyakorol, mint a világi papi plébánosok fölött. Intézkedéseiket követni kötelesek és a lelkipásztorkodás körébe vágó dolgokban neki engedelmisséggel tartoznak.

c) Bár a püspök joghatóságával működnek, azért a szerzetesi előljáró hivataluktól elmozdithatja őket a püspök beleegyezése, sőt megkérdése nélkül is. Egyszerűen tudósítja elhatározásáról a püspököt a nélkül, hogy azt megokolni tartoznék. Azonban viszont a püspököt is megilleti ez a jog. Követelheti az előljárótól a szerzetes administrator elmozdítását és viszont ő sem köteles megindokolni követelését.

És épen ezért a S. Congr. Ep. et Reg. 1694. szeptember 4-én kelt határozata szerint a plébánosi kinevezés nem történhetik meg a szerzeteseknél egy előre meghatározott időre.

d) A püspök kivételes esetekben másoknak is adhat joghatóságot a szerzetesi plébánián. Így ha a püspök kívánatosnak és üdvösnek tartja, küldhet missió tartása végett papokat, kik a tőle nyert joghatóság erejénél fogva predikálhatnak és gyóntathatnak. Ezt a jogot a S. Cong. Ep. et Reg. 1694. július 23-án megadta a püspököknek, a S. Congr. Concilii pedig 1749. szeptember 13-án szintén megerősítette, csak azt kívánja, hogy udvariasságból értesitse elhatározásáról a szerzetház helyi előliáróját: „Cerciorato Patre Superiore, urbanitatis officio.“

Mondottuk, hogy a megyés püspök a plébániát vezető szerzetházakban kánoni vizsgálatot is tarthat, és ez a vizsgálat kiterjed úgy a plébániára, mint a plébános és a káplán személyére.

Tarthat vizsgálatot a szerzetesi előliáró is. De ha intézkedései a plébánia ügyekben a püspök intézkedéseivel ellenkeznének, úgy a püspök intézkedései az irányadók és teljesítendőek.

a) A püspök által megejtendő plébánia vizsgálat a szerzetes plébániáknál kiterjed mindarra, a mi a plébánia használatára szolgál. Megvizsgálhatja tehát: 1. A templomban az oltárt, a melyen a legméltóságosabb Oltáriszentséget őrzik és azon természetesen a szentségházat is. A többi oltár vizsgálata kizárólag a szerzetes előliáró dolga. 2. A keresztlőkutak. 3. A világi hivek gyóntatására rendelt helyet és a gyóntatószékeket. 4. A predikálószéket. 5. A sekrestyét és ott a plébánia használatára rendelt szent edényeket és ruhákat. 6. A plébániai hivek temetőjét. 7. A plébánia céljait szolgáló harangtornyot. 8. Mindazon edényeket, a melyekben vagy a legm. Oltáriszentséget a betegekhez viszik, vagy a szent olajokat és a szenteltvizet tartják.

b) A személy vizsgálatánál nem terjed ki arra, hogy a szerzetes plébános vajjon mint szerzetes, eleget tesz-e a szerzet szabályainak és követelményeinek, és vajjon fogadalmait megtartja-e. Ez a szerzetes előliárókhöz tartozik. De mivel életének és jó erkölceinek példájával is köteles hiveit tanítani, azért a szerzetházon kívül való viselkedését nemcsak joga, hanem kötelessége is megvizsgálni.

Ezenkívül megvizsgálja: 1. Vajjon törvé-

nyes jogcimen foglalkozik-e lelkipásztorkodással? 2. A helyben lakás kötelezettségének megfelelt-e? 3. Az egyházmegyei zsinaton megjelent-e? 4. Az esperesi kerületi gyűlésekre, melyeken a lelkipásztorkodás körébe vágó dolgokat tárgyalnak, rendesen eljár-e? 5. A lelkipásztorkodás terhére viseli-e? 6. Vajjon a népért följárni köteles szentmiséket rendesen elvégezte-e? 7. A predikálást és a hitoktatást a trienti zsinat előírása szerint teljesítette-e? 8. A hivek gyóntatását lelkiismeretesen végzi-e? 9. Kiszolgáltatja-e szívesen a súlyos betegeknek a szentségeket? 10. A szentségek kiszolgáltatásánál illő áhitattal és példás komolysággal jár-e el? 11. Az első szent gyónásra és áldozásra annak rendje és módja szerint a gyermekeket előkészíti-e és tartott-e bérmlási oktatást? 12. A házasulandóknál megtartotta-e a szokásos vizsgálatot és őket kellően oktatta-e? 13. A keresztelési, bérmlási és házassági valamint halotti anyakönyveket rendesen vezeti-e? Ezenkívül a jegyesek anyakönyvét is, mint ezt az újabb előírások megkövetelik?

Azonban nem vizsgálhatja meg és a S. Congr. Ep. et Reg. 1904. május 11-én kelt válassza szerint nem követelhet betekintést a manuális misék bejegyzésére szolgáló könyvbe. Mert ennek ellenőrzése és megvizsgálása a szerzetes előliáró joga és kötelessége.

Megilleti a megyés püspököt a korrekció joga is.

A lelkipásztorkodásban és a szentségek kiszolgáltatásában szükséges változtatásokat és javításokat rendelhet el.

A lelkipásztorkodásban elkövetett hibák miatt büntetéseket is róhat ki. De ezen joga szintén nem kizárólagos, hanem a szerzetesi előliáróval közösen bírja. De ha intézkedések ellentmondók, itt is a püspök rendeleteihez kell alkalmazkodni.

A püspök külön joga a világi hívők fölötti rendelkezési és büntető jog. Viszont a szerzetes előliáróknak is külön joga a szerzetesnek a lelkipásztorkodáson kívül eső hibái és vétségei fölött való bíráskodás és büntető jog. Ha ebben talál hibát a püspök, úgy a szerzetes előliárót értesíti intézkedés céljából.

Mint a fentiekből láttuk, a püspök ezen vizitálási joga nincs meg azon plébániával bíró zárdákban, ahol a szerzetesrend legfőbb előliárója t. i. a Generalis székel. Az ilyen zárdákban, maga a főelőliáró végzi még a plébánia ügyekben is a vizitát. Megjegyzendő azonban, hogy ez csak a Generalis székhelyéről áll, nem pedig az ennél alább álló előliárók székhelyéről.

Hírek a Provinciából.

Háborus hírek. Mint ismeretes, most folyik Szerbiában és Montenegróban a katolikus ügyek rendezése. A tábori püspökség Belgrádban és Cetinijében tábori plébániákat alapított és katonapapokkal látja el a meghódított terü-

letek lakosainak lelki szükségleteit is. Innen van az, hogy a hadügyminiszterium egymásután hívja horvátul tudó patereinket, akiknek feladata lesz a megszállott területeken a világi hiveket és a katonai helyőrségek

legénységét is pásztorizálni. E célból legujabban egyszerre három patert is táborba szőlított Provinciánkból a katonai parancsnokság. P. Sebeszta Jusztin házfőnököt Simontornyáról, P. Fiebak Gergelyt Bácsból és P. Mészáros Sándort Gyöngyösről. Mindhárman Montenegróba mennek. P. Jusztin és P. Gergely Plevjebe és P. Sándor Niksicbe. P. Gergely közvetlen a husvéti ünnepek után kelt utra és Sarajevóból küldte az első értesítést, míg Jusztin és Sándor atyák Szabadkán át mennek új állomásukra.

Többi testvéreink Istennek legyen hála, elég jól vannak. Vince és Dónát testvér az olasz fronton küzdenek, míg a többiek északon vannak. Vince testvér legujabban irt soraiban jelzi, hogy nagypéntek délután egy gránátok által szétlőtt kolostor és templom romjai között elmélkedett az Ur kinszenvedéséről; husvét ünnepén pedig sikerült neki egy közeli templomba lopózni, ahol sz. misét is hallgatott. Igen boldog volt e napon. Az olaszok azonban még e nagy napon is hevesen támadtak a Doberdón. — Kerék Szeráfin tertiarius testvér jelenleg a daruvári vöröskeresztkórházban van. Ince testvér pedig a nagyhetet és husvétot Pécsen és Gyúdon töltötte testvérei körében, majd elment szüleit is meglátogatni. Jelenleg tisztí szakács a galíciai fronton.

Dispozíciók. A váratlan katonai behívások folytán P. Jusztin simontornyai házfőnök helyébe P. Baranyai Dömötört rendelte Mária-Radnáról, őt bizta meg Főelőjárónk a rendház vezetésével és ugyancsak őt prezentálta a pécsi püspök ur Öméltóságának a simontornyai plébánia administratorául. — A hosszú és súlyos betegségéből immár felépülő Reinholcz Odorik atyát az orvosok tanácsára ft. P. Provincialis Szegedről Szécsénybe helyezte át, hogy Isten segítségével ott teljesen visszanyerje egészségét és ismét önfeláldozó buzgósággal folytathassa munkálkodását.

A nagyhet és a husvét ünnepe Gyöngyösön. Megragadó és lélekemelő volt a szent nagyhet és husvét ünnepe a Provincia anyaházában Gyöngyösön. A virágvasárnap és egész nagyheti szertartások igazán felelthetetlenek voltak, sok vigasz és lelki megnyugvásban volt részünk. A Matutinum tenebrarumból különösen kiemelkedtek a lamentációk, melyek közül mindhárom napon át az utolsót a theologus növendékek négyes kara énekelte. Az amugy is lélekbe ható lamentációk igazán könnyekig meghatottak mindenkit, főképp mivel a jelenlegi háborús világ körülményei nem sokban különböznek Jeremiás korától. Ugyancsak ők énekeltek Polykárp testvér által megzenésített Benedictust és Misererét. Mindkettő művészi darab, minden egyes akkordja szívből jön és szívhez szól. — Nagycsütörtökön choralis és polifon szólamu miserészeket énekeltek növendékeink. A sz. misét ft. Provincialis atyánk celebrálta; az atyák assistáltak és a sz. mise alatt áldoztak. Ugyancsak ekkor járult

szent áldozáshoz a város polgármestere nejevel és rokonaival, valamint a hivek serege is. A szép szent mise után volt az oltárfosztás s ezzel véget értek a sz. szertartások. — Nagypénteken szintén Provincialis atyánk tartotta a megható szép szertartásokat, melyekkel kapcsolatban elhelyeztük a legméltóságosabb Oltáriszentséget a remek szent sirba. Az egész környék falvai megcsodálták az Ur Jézus szép sirját, mely gyönyörűen fel volt diszitve hatalmas zöldekkel és szép virágokkal. A meglepően rendezett villanyvilágítás pedig misztikus fénybe helyezte azt. A szentbeszédet e napon a nagybőjtői szónok P. Venánc tartotta. A nagyszombati szép szertartásokat ismét csak Főelőjárónk végezte, egyik atya mint diaconus és a clericus testvérek assistenciája kíséretében. Meghatóak voltak a proféciák és a szent mise egyes énekrészei. — Délután a föltámadás körmenetét a rossz időjárás miatt nem tarthattuk meg a szabadban, hanem csupán a templomban. Ez alkalommal az Exurget és a többi énekrészeket a clericusok kara énekelte négyszólamban. — A husvét vasárnap szent misét főtisztelendő Atyánk tartotta fénves segédlettel. P. Quardiánunk volt a presbyter assistens és P. Osvald definitor a diaconus. — Ugyancsak délután szintén a ft. P. Provincialis tartotta a szép vecsernyét. 1/25 órakor volt litánia s ezután az ünnepi szent beszédet P. Venánc mondotta. Egyébként a szent ünnepeket csendes lelki örömek között szent vigágban tartottuk.

Restaurációk Szigetváron. Ugy értesültünk, hogy a fáradhatatlan P. Varga Vitusz szigetvári házfőnök nem riadva vissza a jelen háboru nehézségeitől, a már kissé elhagyatott szigetvári kolostorban nagyobb mérvű restaurációkba fogott. Az egész házat és a templom frontját kitataroztatja s többszörösen bemészelteti, ugyancsak a zárda folvosóit és egyes lakószobáit is rendbe hozatja. Mindeme munkálatokért csak elismerésünket fejezhetjük ki a házfőnök atvának. Adia az Ur, hogy a kissé zord szigetvári házat kedvesebb manzióvá átalakíthassa!

Habitus posztó. Közlönyünk utolsó számában jelzett posztót a megrendelés dacára sem kaptuk meg. Most újabb mintákhoz sikerült jutnunk. Ez a posztó már sokkal jobb minőségű, mint a multkori. Méterének ára 20 korona. Eszerint tehát egy habitus ára kerek 100 korona lesz. De ez is nagy áldás, ha elegendő mennyiségben kaphatunk, mert dacára a sok utánjárásnak és kutatásnak, nem sikerült más posztóhoz jutnunk. Figyelmeztetjük tehát a testvéreket, hogy nagyon takarékoskodjanak habitusaikkal, mert szinte lehetetlen habitusposztót beszerezni s ha a háboru még tovább tart, egyáltalában nem lesz kapható posztó. — Majd jelezzük a Közlöny lapjain, hogy mikor érkezik meg az új posztó s akkor P. Fábián pécsi házfőnöknel rendelhet kiki a saját zárdájának amennyire éppen szüksége lesz.

Acta Ordinis. Az olasz háboru kitörése óta megszűnt az Acta Ordinis küldése. Provincialis atyánk többször sürgette azok megküldését a Rmus P. Minister Generalisnál, aki meg is ígérte, hogy gondoskodik azok elküldéséről. Végre most a napokban Svájcön keresztül sikerült a jelen évi január, február, március és

április havi számokat megkapni. A mult év szeptember, október, november s december hónapok, valamint az idei többi számokat, mint Freyburgból jelezték, szintén meg fogjuk kapni.

Szerkesztői üzenetek. A Tartományi Közlönyre ujabban előfizetett a bácsi zárda 15 koronát.

